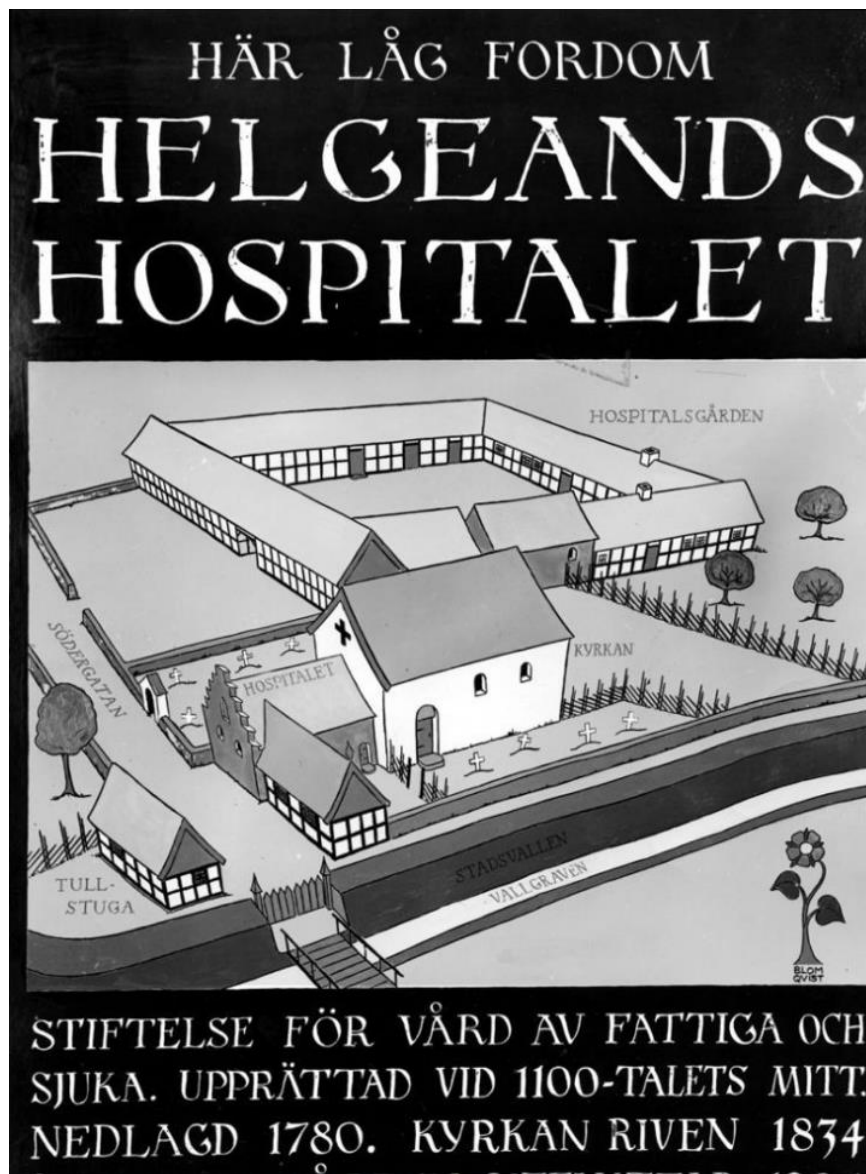

LUNDAGENEALOGEN

MEDLEMSBLAD FÖR
LUNDS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 3 2020

Våra medlemsarrangemang i Lunds släktforskarförening sker i samarbete med Sensus Studieförbund.

sensus
STUDIEFÖRBUND

Ordförandens spalt

Coronapandemin har medfört att 2020 kommer att sticka ut som året då uttrycket social distansering myntades. Alla samhällen världen över har drabbats av restriktioner och nedstängningar av varierande grad. Kultursektorn, dit man väl får räkna släktforskarverige, har kanske drabbats extra hårt på grund av begränsningar när det gäller antal mötesdeltagare och det fysiska avståndet på upp till två meter som bör gälla inomhus. Då majoriteten av släktforskarna dessutom på grund av sin ålder hanteras som en riskgrupp har det inneburit ytterligare restriktioner. Följden har blivit att i princip all schemalagd föreningsverksamhet efter mitten av mars har ställts in. Detta gäller för i stort sett alla föreningar på alla nivåer.

Huvudtanken med detta extranummer av Lundagenealogen är att försöka ge er medlemmar någon valuta för er medlemsavgift även om medlemsmötena har varit inställda. Förutom numrets huvudartikel om Helgeandshospitalet så har vi lagt in några apitretare för kommande föredrag. När och hur dessa framföranden blir är inte helt klart ännu. Styrelsens ambition är att komma igång med digitala medlemsmöten under hösten med start i oktober. Dessa möten kommer att hållas på nätet med hjälp av verktyget Zoom. På annan plats i tidningen finns en beskrivning på hur man ansluter till ett Zoom-möte.

Vi kommer att starta med ett möte av introduktionskaraktär, där första delen blir att gå igenom och prova på de funktioner som finns inbyggda i systemet. Det handlar bl.a. om hur man sätter på och slår av mikrofon och video samt lite generella ordningsregler. Därefter kör vi ett kortare föredrag, så att ni kan bilda er en uppfattning om hur ett möte kan gestalta sig. Mötet avslutas sen med en frågestund, där ni har möjlighet att ”räcka upp” handen och ställa frågor. Frågorna kan handla om föredraget, Zoom eller andra allmänna frågor.

Som det ser ut nu så fortsätter vi sedan höstprogrammet med två-tre Zoom-möten till. I dagsläget ser det ut att bli i alla fall två, ett möte om emigrantforskning med Bo Nordenfors och ett släktforskarcafé med DNA-inriktning med Magnus Hellblom.

Jag hoppas att ni vill prova på denna typ av mötesverksamhet och att ni inte skräms bort av tekniken.

Då vi inte hinner få klart mötesprogrammet innan denna tidnings tryckning kommer programmet att läggas ut på vår hemsida och även skickas ut via nyhetsbrev. Inför varje möte kommer vi att publicera en länk till det aktuella mötet både på hemsidan och i nyhetsbrev. För att lättare nå ut till er medlemmar med information, så uppmanar jag alla, som inte redan har gjort det, att anmäla sin mailadress till föreningen så att ni skall kunna få nyhetsbrevet. På föreningens hemsida <http://lundsslaktforskarforening.se/> finns beskrivet hur ni gör detta.

Med de restriktioner för fysiska träffar som fortfarande gäller, så har många verksamheter fått anpassa sig till den nya digitala mötesordningen. Detta gäller givetvis också oss släktforskare. Vissa av de större föreningarna har varit igång med digitala möten sedan i början på sommaren. Just i dagarna (2–4 oktober) hålls/ har avhållits en digital släktforskarkonferens FFT live. Programmet är digert med föreläsningar, workshops, utställningar etc. Någon av er har kanske deltagit i detta. Genealogiska Föreningen i Stockholm har under sommaren kört en serie sommarcaféer med olika teman. Dessa har varit öppna även för icke medlemmar. Vi är några stycken i föreningen som har deltagit i dessa möten.

På deras hemsida (<https://www.genealogi.net/>) finns nu höstens program utlagt. Aktiviteterna ”Släktforskarcafé med Olle och Michael” kommer att vara öppna för alla.

Länk till dessa möten fås via mail till m.l.lundholm@gmail.com.

Till övriga möten kan man köpa biljetter via GF:s släktforskarbutik (<https://gfsupersok.se/>). Föreningen DIS Syd har också ett digert program, som presenteras på hemsidan (<http://www.dissyd.se/>).

DIS Syd har haft en serie intervjuer, som är åtkomliga i efterhand på Facebook (<http://www.facebook.com/ForeningenDISSyd>) Även årets upplaga av Arkivens dag den 14 november kommer att bli ett digitalt arrangemang.

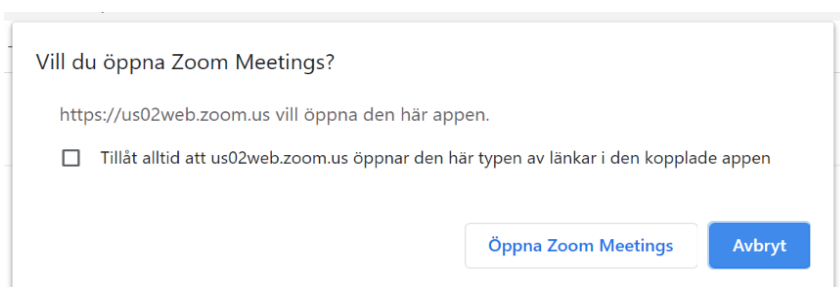
Claes Westrup

Anslutning till våra digitala medlemsmöten

Inför varje mötestillfälle kommer vi att skicka ut en inbjudan med en länk. Samma information kommer att finnas på vår hemsida.

Klicka på den länk till mötet du fått med inbjudan, eller kopiera länken och klistra in den i din webbläsare. Då öppnas ett Zoomfönster och beroende på vilken webbläsare man använder och om Zoom redan finns installerat så ser bilden lite olika ut.

Om Zoom redan finns installerat så kommer det en dialogruta som ber dig öppna Zoom Meetings. I Google Chrome kan det se ut så här.

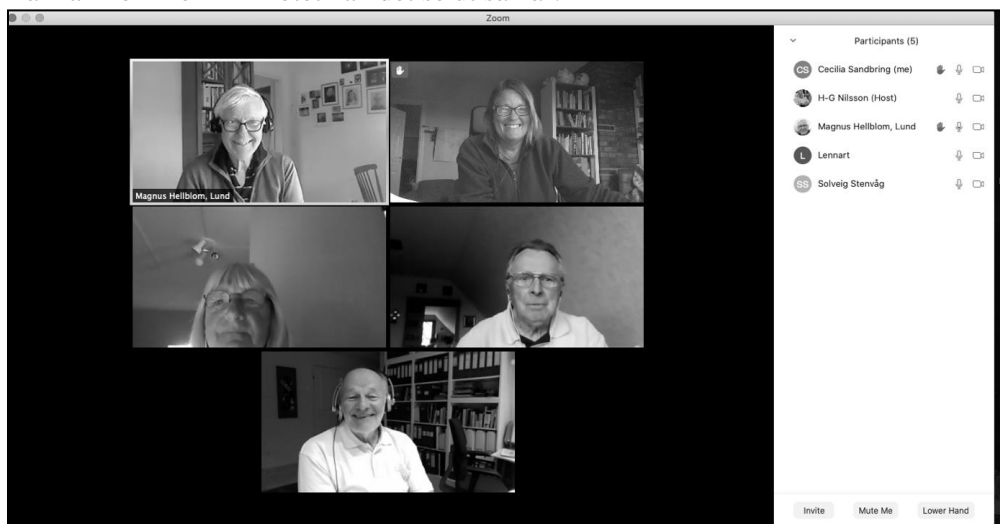

Om Zoom inte är installerat så finns det i nederdelen av Zoomfönstret en "klickbar" text download and run Zoom. Klicka på denna och följ instruktionerna för nedladdning och installation av programmet. I vissa fall kanske nedladdningen startas automatiskt.

Under uppstart av programmet får du en fråga om att ange ditt namn, skriv gärna både för- och efternamn, så andra mötesdeltagare vet vem du är.

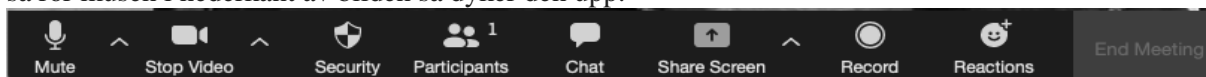
När programmet öppnas välj "Join with computer audio". Det innebär att du ansluter ljudet via en mikrofon ansluten till datorn (t ex. headset).

Då man kommer in i mötet kan det se ut så här:

Exempel på ett mötesfönster, med deltagarlistan till höger. Efter varje namn syns det om mikrofon och videokamera är påslagna.

Längst ned på mötessidan finns det en panel där du kan styra olika funktioner. Om panelen inte syns så rör musen i nederkant av bilden så dyker den upp.

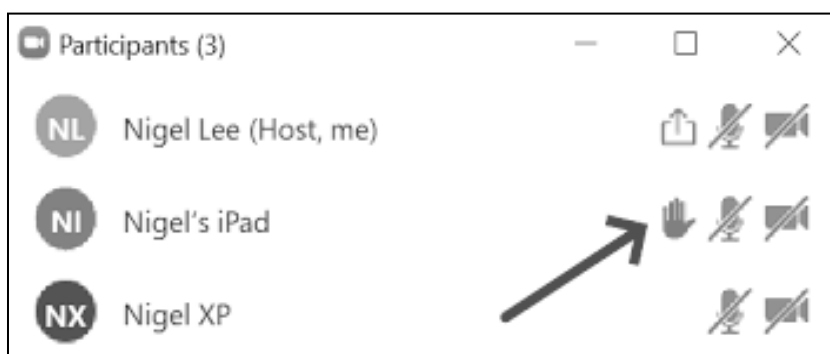
Ljud och bild

Längst till vänster finns knapparna ”Mute/Unmute” och ”Stop/Start Video”. Vilket alternativ som syns beror på vilka mötesinställningar som är gjorda.

Genom att trycka på ”Mute/Unmute” och ”Stop/Start Video” stänger man av eller sätter på mikrofon och kamera. Se till att mikrofonen är avstängd om ni är många i mötet.

Se deltagarna

När man trycker på ”Participants” öppnas ett fönster i högerkanten av bilden. Där syns en lista på samtliga deltagare som är med i mötet. Det syns också om deras mikrofoner och videokameror är påslagna, och om någon räcker upp handen.

Begär ordet

Om det är många deltagare i ett möte kan man behöva begära ordet när man vill säga något. Allra längst ned i rutan med deltagarlistan finns knappen ”Raise hand”. Den används för att påkalla uppmärksamhet från den som leder mötet.

Värden/hosten ser då en lista i sitt fönster där de som vill prata kommer i den ordning man begärt ordet.

När du fått ordet sätt på mikrofonen och ta ner handen genom att trycka på ”Lower Hand”. När du talat färdigt stäng gärna av mikrofonen igen.

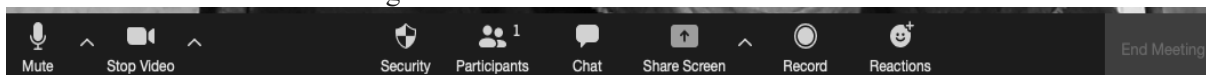
Dela skärm

Under den gröna knappen ”Share Screen” i panelen döljer sig ett kraftfullt verktyg. Man har här möjlighet att dela sin skärm, eller en applikation som man har öppen.

Skicka meddelande

Längst ned på den stora mötessidan finns panelen med knappen ”Chat”. När du trycker på den öppnas ett chatfönster i högerkanten av den stora mötesbilden (samma ställe där mötesdeltagarna syns). Där kan man kommentera eller skicka meddelanden till alla mötesdeltagare under pågående möte – eller till enskilda deltagare.

Glöm inte att om panelen inte syns så rör musen i nederkant av bilden så dyker den upp. Den funktionen kan ibland vara gömd under ”More”.

Ett ståtligt moment över svensk kvinnogärning

Dessa ord yttrades av en känd vetenskapsman vid Stockholmsutställningen 1909 och syftade på Cilluf Olsson, konstväverskan från Österlen som nådde internationell berömmelse för sin vävkonst. Hon deltog i många utställningar, bland annat i Paris och Chicago där hon erhöll guldmedalj och diplom, och blev något av en kändis i början av 1900-talet. En glimt av ett stycke kvinnohistoria, som gav mig merintresse att skriva biografien ”Från bondmora till konstväverska. Cilluf Olsson 1847-1916.”

Avsikten med boken har varit att skildra hennes liv och gärning inom den skånska hemslöjden.

Mor Cilluf, som hon kallades, blev med åren känd som en av Skånes skickligaste väverskor av rölakan. Hennes rölakansmattor ansågs vara bland de finaste som gjordes i Skåne vid denna tid.

Hon blev en betydelsefull pionjär inom den skånska hemslöjdsrörelsen och var med och startade Malmöhus läns hemslöjdsförening 1905, vars syfte var att bevara det skånska textila kulturarvet i

form av äldre skånska konstvävnader som höll på att gå förlorade i industrialismens vagg.

Mor Cilluf satt i styrelsen 1911-1914 och anslöt sig helt till hemslöjds-föreningens strävan att åter höja den skånska hemslöjdens status.

Tidsmässigt rör vi oss i slutet av artonhundratalet och början av nittonhundratalet. Hon var ett gott exempel på hur en kvinna vid denna tid kunde med energi, kraft och egen förmåga skapa sig en egen karriär trots låg skolunderbyggnad och det faktum att hon aldrig blev myndig. Hon drev egen affärsrörelse i form av vävskola, sålde de inhyrda elevernas alster och fungerade som lärare och handledare i vävkonsten åt dessa flickor. Dessutom drev hon en hemslöjdsbutik i Landskrona.

Inom min släktforskning har jag kunnat följa kvinnorna på mödernet i minst tio generationer bakåt. Vilka var dessa anonyma kvinnor? Hur levde de? Det lär vi aldrig på veta. Tidsresan är hisnande. Många satt på egna gårdar, styrde och ställde och arbetade hårt under kvinnornas arbetsår i bondesamhället. De hade ansvar för hem och hushåll. Kanske smög de sig till en stunds avkoppling vid vävstolen från karl och många barn? Jag upplever det som viktigt att lyfta fram dessa strävsamma och duktiga kvinnor ur historien där det är möjligt.

Birgitta Calagos

Min släkt i Skåne och Minnesota

Intresset för min skånska släkt väcktes redan när jag var barn. Jag fascinerades av porträtten i mina morförelärders tre tjocka fotoalbum och det stora skrinet fyllt med lösa fotografier. De flesta fotona var tagna i Ystad och Lund,

men några hade skickats ända från Amerika. Men det var inte förrän några år efter pensioneringen som jag verkligen fick tid att på allvar ägna mig åt släktforskningen. Efter en terminslång introduktionskurs i ett studieförbund var jag fast!

Carl Edvin och Hilda Larsson ca 1890

Snart upptäckte jag att alla anfäder på morfars sida var födda i Färs och uteslutande koncentrerade till några socknar i östra delen av häradet. Den äldste kände anfadern är husmannen **Åstrad Andersson**, född 1696 i Lövestad. Jag har hela tiden varit mest intresserad av den sociala och kulturella kontexten, hur mina anfäder levde och försörjde sig. Varför blev till exempel Anders Larsson folkskollärare, när alla andra män bakåt i släkten arbetade som drängar, och senare som husmän eller åbor? En upplysande notering i en husförhörslängd förklarar en del. Anders var "ej arbetsför", vilket betydde: inte förmögen att arbeta i jordbruket. Han måste ha haft ett för mig okänt handikapp. Det var i alla fall inget fel på hans huvud för redan som 12-åring fick han assistera som hjälplärare i skolan, vilket ledde fram till hans senare yrkesval.

År 1884 emigrerade Anders Larssons äldre syster **Bengta Larsdotter**, hennes man **Jöns Nilsson** och deras sju barn från Vollsjö till Minnesota i USA. Barnen var alltså kusiner till morfar Edvin och systemen Hilda.

Mina morförelärdar är födda i Valleberga i Ingelstads härad nere på Österlen, och jag började med de kända data jag hade om min morfar **Carl Edvin Larsson** (f. 1883) och hans syster **Hilda Larsson** (f. 1881).

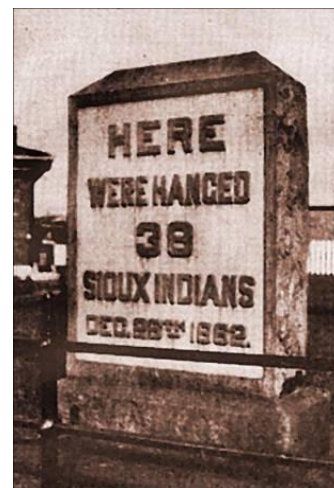
Deras far **Anders Larsson** var folkskollärare i Valleberga, men född 1847 i Vollsjö i Färs härad.

Många av fotografierna i albumen hade skickats hem till släkten i Skåne.

Familjerna tycks ha hållit kontakten hela livet. Men de var inte de första i släkten som utvandrade till Minnesota, snarare bland de sista. Anders Larssons och Bengta Larsdotters far åbon.

Lars Åstradsson hade två systrar, **Berta** och **Bengta Åstradsson**, som emigrerade redan 1857 med sina familjer till Meeker County i Minnesota. Jag har gått igenom utflyttnings- och husförhörslängderna för alla socknar i Färs från slutet av 1856 fram till föråret 1857 och kunnat identifiera 100 "färsingar", som tillsammans lämnade häradet under våren 1857. Och det fanns olika skäl till varför de gav sig av. De hade dessutom ett bestämt resmål i Minnesota. Med systrarna Berta och Bengta och deras barn öppnade sig en helt ny och spännande period i mitt släktforskande. Jag hittade intressanta och klagörande dokument om skåningarnas tidiga öden i Minnesota, både online och genom kontakter med senare ättlingar. Det låg dessutom mycket nära till hands att göra jämförelser med Karl-Oskars och Kristinas öden i Vilhelm Mobergs utvandrarserie. Här finns både stora likheter och skillnader. Generellt kan jag påstå att det gick mycket bra för skåningarna i Minnesota, trots de första svåra åren.

De bosatte sig bara några kilometer från den plats där **sioux-upproret** startade 1862, det så kallade **Dakota Uprising**. Boplatsen döpte de till Swede Grove. Under de följande trettio åren följde en ström av familjemedlemmar från Färs härad efter, och alla slog sig ner på samma plats i Minnesota, förmodligen ditlockade av föregångarna med löften om billig jord och ett bättre liv.

Minnesmärke över hängningen i Mankato 1862

Det är mina anförvanter i förgreningar långt ut i olika släktled. Första och andra generationens nybyggare behöll sitt svenska modersmål och gifte sig med landsmän - och förvånande ofta med sina egna släktingar.

Birgitta Bommarco

Emigrantforska

Måste jag använda betaldata-baser? Finns det några genvägar? Tips och tricks för den vetgirige

Den emigrantforskning jag tänkte orda lite om gäller USA. Det finns förvisso mycket skrivet om detta. Släktforskarförbundet har givit ut handböcker.

Måste man använda betaldata-baser? Nej, men det underlättar mestadels, men det är en kostnadsfråga, jag tänker då på abonnemang hos Ancestry eller My Heritage, giganterna på området.

En gratis databas är Familysearch.org. Den har ”ryckt upp sig” på senare år och innehåller många delar, som finns hos giganterna jag nämnde. Men precis som i alla sammanhang, allt finns inte på nätet!

Vad du ska göra innan du fördjupar dig i källor på andra sidan Atlanten är att göra din hemläxa! För emigranten behöver du:

1. Fullständigt namn, födelsedag, födelsesocken, utflyttningsdatum och utflyttningssocken. Se i husförhörs-längd, utflyttningslängd eller sök i EMIBAS (hos Landsarkivet om du inte tidigare köpt denna CD)
2. Föräldrars namn, födelsedata och ev. dödsdata.
3. Syskons namn, födelsedata, detta om något syskon emigrerat och i så fall när och varhän?
4. Dog en eller båda föräldrar efter att emigranten rest? Finns det i så fall bo-uppteckningar – där det i bästa fall finns angivet en bostadsort för emigranten och om det är en kvinna möjligen också namn på maken. Fanns det något barnlöst ogift syskon i Sverige? Se då om något nämns i dennes bouppteckning.
5. Kan emigranten ha återvänt hem? Kolla i Sveriges Dödbok 7. På landsarkivet kan du även söka i Emiweb, en databas, som man kan abonnera på men blir en onödig kostnad för den som bor nära landsarkivet.

6. Något speciellt resmål för emigranter från viss socken? Hör med lokal släktforskarförening o/e hembygdsförening. Är det så att många från socknen drog till Minnesota, ät det kanske där ditt sökande bör börja, såvitt det inte i CD Emigranten är nämnt en specifik ort eller delstat.

Nu har du gjort hemläxan – nästan.

På landsarkivet kollar man i Emigranten Populär, en CD med uppgifter om passagerare som lämnat Göteborg, Malmö – Köpenhamn, Stockholm eller Hamburg. Där framgår vilket datum emigranten steg på fartyget, ibland också destination. Står det New York behöver det inte alls betyda att emigranten skulle just dit, utan hen kan ha fortsatt inåt landet. Innan tillkomsten av direkta linjer från Sverige till New York fick man först resa till England, där emigranten fick ta sig per tåg mellan öst- och västkust. Från Liverpool och några andra hamnar avgick så Atlantångarna.

I USA angjorde fartygen inte bara New York utan ibland även Boston eller Philadelphia. Även gick det att stiga iland i Quebec, Kanada, och sedan fortsätta med båt och tåg till resmålet.

Frågan är sedan: kom vederbörande fram och ger passagerarlistorna vid ankomsten några pusselbitar om resmål eller annat? Gäller det någon, som steg iland i New York, finns Ellis Island-databasen, gratis på nätet. Om du sedan letar vidare så finns som nämndes tidigare såväl betaldata-baser som gratisdito.

Vad man kan finna är uppgifter om födde/vigde/döde, var någon bött via folkräkningar, militära uppgifter om mönstring, medborgarskapshandlingar och mycket annat. Det går inte att kort beskriva allt här i denna artikel. Kom och lyssna på föredraget om och när det blir av! Du får även höra lite om dags-tidningar, frågespalter, bibliotek, släktforskar-föreningar och svensk-amerikanska kyrk-böcker.

Bo Nordenfors

Helgeandshospitalet i Lund

Lunds hospital/helgeandshus med dess medeltida anor har presenterats i flera olika Lundapublikationer tidigare (se källförteckning). Här kompletteras bilden med några utdrag ur arkivens material från det sena 1600-talet och början av 1700-talet. Det gäller både livet i hospitalet och vissa villkor för dess verksamhet. Men först en kort översikt över hospitalets historia.

Under medeltiden, åtminstone i städerna, sköttes vården av gamla, sjuka och fattiga i klostren eller i de s.k. kalendehusen. Kloster fanns det som bekant då många av i Lund, varav ett dessutom var speciellt avsett för spetälska, nämligen S:t Jörgens kloster, beläget utanför Lunds stadsvall i nuvarande S:t Jörgens park. Också ett kalendehus – kallat hospital eller helgeandshus – inrättades i staden. Det var beläget vid stadsvallen på östra sidan om Stora Södergatan, intill södra stadsporten. Intill Kalendehuset fanns också en kyrka och en stor gård, Hospitalsgården, belägna i västra delen av det kvarter som idag begränsas av Stora Södergatan, Södra Esplanaden och Tullgatan (se omslagsbild). Bland dagens gator minner Helgeandsgatan och Hospitalsgatan om dessa äldre bebyggelser.

Lunds hospital

Helgeandshuset i Lund grundades 1269 och var det första i Danmark näst efter det i Roskilde. Helgeandshuset var underställda kyrkan och fick sina inkomster genom allmosor och donationer. Hjonen (lemmarna) antogs efter ansökan när det fanns en ledig plats. Vid antagandet fick hjonen normalt betala en avgift på 20 D_r men fick under sin vistelse på hospitalet en veckopeng som drogs in om de misskötte sig. Antalet intagna hjon var 13 under år 1687 och steg sedan till 21 fram till 1695. [Lh, F:2, 250] Då skedde en reparation och utbyggnad, varvid antalet intagna hjon ökade till 30 fram till 1699. Denna utbyggnad resulterade i att hospitalet disponerade två rum, det gamla och det nya rummet. Det gamla rummet var tydligen mest eftertraktat, kanske beroende på att det låg i direkt anslutning till kyrkan. Trångboddheten, tillsammans med bristen på sysselsättning, medförde dock att det uppstod tvistigheter bland hjonen och att en del personer mer eller mindre uteslöts ur gemenskapen.

I en ”Staat och Ordning för Lunde Hospitals Betienters Löhn och Kosthåldh...”, undertecknad den 12 april 1682 av Rutger von Ascheberg framgår vilka anställda som fanns på hospitalet och deras årslöner, i D_r och öre S_{mt}:

Hospitalsföreståndaren, [som var stadens borgmästare]	150
Ladufogde	18
Gårdsdräng	16
Kokerska	9
Ryktare eller hyrde [herde]	7
Prästen till lön, underhåll och offerpenningar	56 :20
Klockaren, dito	18 :28
Hvarje Hospitalperson till Spisning och Underhåll	36
Till Kookningh, Twättning och Werme 78 lass wedh, som på skogen köpes och Hospitalsbönderna framköra	19 :24”

[Ld, FIIna:3, 170]

Helgeandshuset i Lund ägde också stora delar av marken söder om stadsgränsen, Lilla Råby och området mot Höjeå (det s.k. Lundafältet) liksom många gårdar runt om i Skåne. På 1770-talet införlivades hospitalet med Malmö hospital och patienterna flyttades till andra skånska städer. Även de tillhörande gårdarna överfördes till Malmö men återfördes senare och bildade då en ”Hospitalsfond”.

Karta (beskuren) från 1704 över sydöstra delen av Lund utvisande de ägor utanför stadsvallen som tillhörde Lilla Råby och Lunds Hospital. (Kartornas Lund s. 23)

Kyrkan hade förmodligen helgats åt S:t Godehard. Den var byggd på 1100-talet och revs inte förrän 1834.

Hospitalsgården

Hospitalsgården var kopplad till hospitalet, och dess åkrar var i huvudsak belägna i Lilla Råby sydöst om stadsvallen. Hela kvarteret med gård, sjukhus och kyrka, tillhörde Lunds landsförsamling, trots att det låg innanför stadsvallen. Detta innebar att gården inte var underkastad de bestämmelser som gällde för övriga tomtägare i staden när det gällde brand-, byggnads- och renhållningsbestämmelser. Detta vållade stadens styresmäns förtret då man försökte få bort vanprydande gödselhögar och brandfarliga halmtak.

År 1813 ställdes gården till universitetets disposition. Inkomsterna skulle först användas av de medicinska institutionerna, senare av Universitetsbiblioteket. Meningen var att Hospitalsgården skulle bli en mönsterfarm för det skånska jordbruket.

År 1906 ersattes gården vid Stora Södergatan av Nya Hospitalsgården vid Råbyholms allé och den gamla gården revs. Enklaven vid Stora Södergatan inkorporerades i Lunds stad och fick därefter stadsbebyggelse. År 1949 såldes marken vid Råbyholms allé till Lunds stad och mot slutet av 1950-talet började området att bebyggas – främst Stadsdelen Hospitalsgården och även Tetra Paks industriområde.

Hospitalet för Sinnessjuka (S:t Lars)

byggdes på 1870-talet på det ovan nämnda Lundafältet. Med denna lokalisering fick sjukhuset gratis tillgång till 64 tunnland mark från Hospitalsfonden, dvs. mark som ursprungligen tillhört Lunds Hospital.

I det följande ges några glimtar från livet på Lunds hospital från slutet av 1600-talet och början av 1700-talet. De har hämtats i Landsarkivet i Lunds samlingar från Lunds Hospital och Lunds Domkapitel. Jag har läst dem i Arkiv Digital's avfotograferingar. Originalen är lösa onummerade papper, sorterade kronologiskt och förvarade i mappar.

Källhänvisningar till dessa dokument är för Lunds hospital Lh eller Lunds domkapitel Ld, följt av ett volymnummer och det bildnummer som används av Arkiv Digital, t.ex. [Lh, Fna:3, 1440].

Hospitalets förordningar

Nedan följer den första punkten i en 37-sidig översikt över Lunds hospitals samlade Förordningar. Översikten är gjord i anslutning till att Lunds hospital sammanslogs med Malmös på 1770-talet. Den Kung Mogens som nämns i privilegierna från 1333 var den svenske kungen Magnus Ericsson. Skåne var under denna tid förpantat till Sverige.

”Inventarium öfver the Kongelige Förordningar, Resolutioner, Bref och Handlingar af åtskillige slag, som wid Lunda Hospitals Contoir finnas, hwilka till föllje af deras Höggrefwelige Excellencer Högwälborne Herrar Riksens Råds och Seraphimer Riddarnes samt Högwällofflige Konglⁿ Landshöfdinge Embetets ordres Komma at aflewereras till Malmö Hospitals Contoir Nembligen.

1mo Konung *Mogens* Lundae Hospital förunte Privilegier de anno 1333, som äro confirmerade af Konung *Waldemar* 1361, af Konung *Erich* år 1414, af Riksföreståndaren *Christopher* i Dannemark 1439, af Konung *Christopher* 1446, af Konung *Christiern* år 1449, af Konung *Christien* år 1470, af Konung *Hans* år 1487, af Konung *Christiern* år 1514, af Konung *Christian* år 1549, af Konung *Fredrich* den andre år 1665, samt till slut af Konung *Fredrich* den tredje i Dannemark år 1658 then 23 Januarii.
Nog En Swänsk Kongl Resolution, daterat then 21 Februar 1663 i Stockholm, uppå Föreståndaren Gjöran Zimmermans underdånigste beswärs Puncter, angående the 20: ord: hjälpper och utlagor, som General Commissionen år 1662 ålagdt Hospitalets bönder och gods, Hwar ifrån the blifwit befrjade.” [Lh, F:2, 1580]

Spisordning 1700-tal för Lunds Hospital

”Spisordning hwarefter hwarje *Hospitals* Hjon wid N.N. Hospital, bör undfå sin förplägning.

Söndagen:

Middag Kiöttsoppa till $\frac{3}{4}$ stop af $\frac{1}{2}$ mark färskt OxKiött och $\frac{1}{4}$ quarter Hafwergryn och Rofwor, som ombytes hwarannan Wecka med Kåhl, så länge den räcker.
Afton Grynwalling till $\frac{1}{2}$ stop af $\frac{1}{4}$ quarter Korngryn $1\frac{1}{3}$ lod Kornmjöl och $\frac{1}{2}$ quarter söt mjölk.

Måndagen:

Middag Grynwalling till $\frac{1}{2}$ stop af $\frac{1}{4}$ quarter Korngryn $1\frac{1}{3}$ lod Kornmjöl och $\frac{1}{2}$ quarter söt mjölk.
Afton Mjölgröt till $\frac{1}{2}$ stop af 10 lod Rågmjöl, $\frac{3}{4}$ quarter gröttricka.

Tisdagen:

Middag Ärter till $\frac{3}{4}$ stop af $\frac{1}{2}$ mark fläsk, $\frac{1}{2}$ quarter Ärter $\frac{1}{8}$ quarter Hafwergryn.
Afton Grynwalling till $\frac{1}{2}$ stop af $\frac{1}{4}$ quarter Korngryn, $1\frac{1}{3}$ lod Kornmjöl och $\frac{1}{2}$ quarter söt mjölk.

Onsdagen:

Middag Hafwersoppa till $\frac{1}{2}$ stop af $\frac{1}{4}$ quarter Hafwergryn, $\frac{1}{2}$ lod Smör.
Afton Mjölgröt till $\frac{1}{2}$ stop af 10 lod Rågmjöl, $\frac{3}{4}$ quarter gröttricka.

Torsdagen:

Middag Ärtor till $\frac{3}{4}$ stop af $\frac{1}{2}$ mark färskt Kiött, $\frac{1}{2}$ quarter ärter och $\frac{1}{8}$ quarter Hafwergryn.
Afton Grynwälling till $\frac{1}{2}$ stop af $\frac{1}{4}$ quarter Korngryn, $1\frac{1}{3}$ lod Kornmjöl och $\frac{1}{2}$ quarter söt mjölk.

Fredagen:

Middag Grynwälling till $\frac{1}{2}$ stop af $\frac{1}{4}$ quarter Korngryn och $1\frac{1}{3}$ lod Kornmjöl och $\frac{1}{2}$ quarter söt mjölk.

Afton Utdelas ingen kokad mat, utan i det stället tilldelas dem för hela Weckan 20 Strömmingar och 2 Giötheborgs Sillar.

Lördagen:

Middag Hafwersoppa till $\frac{1}{2}$ stop af $\frac{1}{4}$ quarter Hafwergryn, $\frac{1}{2}$ lod Smör.

Afton Gröt till $\frac{1}{2}$ stop af 1 quarter Korngryn, $1\frac{1}{3}$ lod Kornmjöl och $\frac{3}{4}$ quarter Grötdricka.

Dessutom består i hwarje Wecka:

6 mkr Bröd

7 stop Swagdricka

$\frac{1}{4}$ mk Salt, och

För hwarje månad 1 mark Smör till Hjonets egen *disposition*, samt Årligen:

$\frac{1}{4}$ Skåck (1 Skåck =60 stycken) HwitKåhl, hwaraf hälften insyltas,

$\frac{1}{6}$ tunna Rprofwor

5 markr Humla

Förwandlingen obserweras på följande sätt at

Af 1 tunna Råg räknas 12 skålpund Rågmjöl

1ta dito 12 skålpund Bröd

1ta Korn 10 skålpund Kornmjöl

1ta dito half tunna Korngryn

1ta Malt 4 tr Swagdricka

1ta dito 3 tr Grötdricka." [Lh, F:2, 70]

Denna veckomatsedel gällde för alla[?] hospital i hela landet. Förutom middags- och aftonmål fick hjonen, vecko- eller månadsvis, sig tilldelat en viss mängd bröd, smör, svagdricka etc. Det framgår också ur handlingarna att de som hade egna pengar kunde köpa egna matvaror. Släktingar eller andra besökande kunde också medföra mat eller t.o.m. brännvin även om alkoholförtäring var förbjudet.

Mathållningen var enahanda. De flesta målen bestod av gryn, soppa eller välling tillagade på havre eller korn. Kött serverades endast till söndagsmiddagen och fläsk till torsdagens ärtsoppa. Den strömming och sill som utdelades på fredagar fick hjonen själva tillaga. Några grönsaker förekom inte med undantag för de femton vitkålshuvuden som serverades så länge de räckte. De bönder som arrenderade gårdar tillhöriga hospitalet kunde leverera "arrendet" *in natura*. Enligt Olof Anderssons klagomål (se nedan) så fördelades dock dessa matvaror inte rättvist mellan hjonen.

Hospitalspredikanten ber om ved och högre lön

”Högwyrdige och Höglärde Hr *Doctor, Biskop* ok *ProCancellarie!*
Höggunstige Hr Fader ok mäktige Befordrare!
Högwyrdige ok Höglärde Herrar *Consistoriales*, Gunstige Gynnare!

Eders faderl. Högwyrdighet och pl: *Vendum Consistum* drager sig gunstigt til minnes, at en ny *Stat* för vårt *Hospital* här i Lundh uprättat är, uti hwilken Predikantens dersammestädes Löhn skall wara förbättrat: Men beklageligst för mig fattig man, at samma *Stat* icke än *confirmerat* nederkommen är; Ty hos Eders Faderl. Högwyrdighet och pl: *Vendum Consistum* genom denna min ödmiuka *Suppliqve* har iag fattig man ödmiukst anhålla welat, det måtte gunstigt behaga Eders Faderl. Högwyrdighet ok pl. *Vendo Consisto* genom des Höggunstige och Högtgällande föreskrift göra påminnelse om ofwanbemte *Stats* nederskickande hijt til ohrten: Härjämte beder iag ok ödmiukel. Dhet Eders Faderl Högwyrdighet och pl. *Vendum Consistum* wille gunstigt *recommendera* hos Wälborne Hr *Vice Gouverneuren* mit ödmiuka ansökiande om at få et trä utwiisat på skogen på *Hospitals* wägnar til värma, helst emedan Kongl. Majjts Kyrkiolag nådigst *dicterar*, at *HospitalsPrästen* skall hafwa förutan lönen fri värme, hwilket och Prästerne wid dhe andra *Hospitalen* här i landet niuta, på det iag fattig man må haf wa något bättre *Salarium* för mit trogna arbete uti desa beswärl. Tider, som ok nogon lisa uti dhetta dyra wedkiöpandet: Jag wäntar och afwacktar uti ödmiukhet Eders Faderl. Högwyrdighets och pl. *Vendi Consistii* Höggunstiga och goda *resolution* och förblifr til dödztunden

Eders faderl. Högwyrdighets pl: *Vendi Consistii*
underdån ödmiuke Tienare

Lund d. 13 martii 1701   *Cornificius Tuling*” [Ld, FIIna:3, 1260]

Reparationer av hospitalets stenus och tillverkning av en ny altartavla till kyrkan

”Af Bijfogade Borgemästaren och *Hospitals* Förestn Norsteens *insinuerade* skriftt, afräkning och upsats, tecktes min Hr *Biskop* förnimma hwad ansökning, som giöres till een ny altaretaflas förferdigande i *Lunde Hospitals* Kyrkia, och som han säger sig herom redan talt med min Hr *Biskop*, som her till skall hafwa samtyckt, så har Jag her låtit författa een *Approbations Resolution* till des werckstellande, om min Hr *Biskop* skulle behaga den underskrefwen återskicka, Jembwähl och har bemte Borgemästare inlagt een granskning på någon nödig reparation wid *Lunde Hospitals* gård och des Stenus som betygar till 296 Dr 8 öre wijsandes derjembte det han af egne medell des uthan kostat på samme *reparation* 369 Dr 21 öre Smt hwarföre det synes så mycket skiälligare att bewilja den öfrige *reparationen* på *Hospitalets* egen omkostnat, hwaröfwer min Hr *Biskops* tankar afwachtas. Förblifwandes i öfrigt,
Min Hr *Biskops* Tiänsthörsamma Tiänare

A Faltzburg

Malmö d 8 Novembr 1705
Uthj Högwäjlb Hr Gen. och *Gouv* främwaro”

[Ld, FIIna:3, 1410]

Stöld ur fattigbössan

I juli 1707 upptäcktes att någon obehörig tömt fattigbössan som fanns på hospitalets vägg utåt gatan. Stölden anmäldes både av O. Nordsteen och Corfidtz Tulin till biskopen som också var prokansler, d.v.s. universitetets rektor.

”För något mehr än 8 dagar sedan är een särdeles *casus* förefallen med een *Hospitals* lem här uthi *Hospitalet* wijd Nampn Gustaff Larsson, Hwilken för sin ifrån Barndomen hafwande Swaghet af fallande Siukan och andra tilstötande swårheter genom höga wederbörandes *resolution* för een rum tidh sedan inkommit här i *Hospitalet*; samma *Hospitals* Lem har tagit sig der oråd före, och giordt sig Nycklar till Fattigbyssan som sitter wijd *Hospitalsporten* utåth allgatan [?, kan knappast gälla Algatan som ligger söder om dagens Kulturhistoriska museum] och den samma uplåst, hwilket Skiötselqwinnan i *Hospitalet* förnam som det strax angaf. Hafwandes *Hospitals* Predikanten Hr Tulin en Nyckel och iag den andra till bemelte fattigbyssa. Dagen der efter som detta skedde, hade hans Ehrewyrdigheet Hr Tulin och iag denna *Hospitals* lem i förhör om sin Strafwärde gärning, då han bad för sig och sade att han war drucken enär han sig detta oråd företog, och ehuruwähl uthi fattigbyssan icke fants mehr än 4 rdr 5 öre sedan den uthi nästledne *Decembr* sist ward öpnadt så *contesterar* han doch sig inga penningar, der uthur tagit.

Strax der uppå angaf iag detta måhl för HöghEhrewyrdige Hr *Professoren* och domProbsten Linnerio, emedan Höghwyrdige Hr Biskoppen den tijden så wähl som ännu uthi Siukdom stadder att man intet understod sig Höghwyrdige Hr Biskoppen med någon förfrågan här om att beswära, altså på det tijden icke längre härmed må uthdragas har hoos *Venerandum Consistorium* iag som *Hospitals* föreståndare mig ödmiukl. wehlat förfråga huru med denna *Hospitals* Lem skall förhållas antingen han i hänseende till sin bräkelighet som nu mehra tiltager skall för detta sitt förseende till een tijdh niuta sin *Hospitalskost* eller och att Saken wijd Stadsrätten skall ransakas och afdömmas.

I Afwachtande af *Ven: Consistorij* gunstige uthlåtande förblifwer iag med skyldigst wördnadt.
O. Nordsteen”

Ehuruwäl iag tänckt låta blifwa wid det angifwandet, som Eders Faderl. Högwördighet och *Max: Vendum Consistm* Borgmästaren och *Hospitals* Förståndaren giort, angående det måhl med *Hospitals* Lemmen *Gustaf Larson*; Så är iag likwäl högst föränlåten worden, både medelst den stora förargelsen, som ok te andra Lemmarnes /: till största delen /: beswärande deröfwer, at dhet blir dhem neslige förekastad, /: at tiufwar äro i *Hospitalet* /: hwaraf *Hospitalet* nu [?] höra illa; hoos Eders Faderl. Högwördighet och *Max: Vendum Consistm* ödmiukst at *insinuera* detta *memorial*, at samme *Gustaf Larson* 1mo här til warit myket begifwen til dryck och dobblande uti närmaste krogen wid *Hospitalet*, oakadt mina många til honom derom giorde warningar och förmaningar. 2do at han begick tenna grofwa gärningen dagen efter han warit til Herrans H: nattward. 3^{tio} efter egen bekännelse giort sig nycklarna för två åhr sedan. Hemställandes detta Eders Faderl. Högwördighet och *Max: Vendi Consistii* högstmogne utslag förblifwer med ödmiukst *reneration* stadigt ...

Corfidtz Tulin” [Ld, FIIna:3, 1440–1460]

Lägersmål och oäkta barn

Vid Torna Härad tingsrätt behandlades 1729 ett mål rörande ”dumba och döfwa Hospitalshionet Rasmus Person och Fånetta qwinfolket Ellna Jacobsdotter, som med Hwar annan olofl. Kiöttslig beblandelse föröfwat, hwar af Ellna Jacobsdotter hafwande blifwit och et pige barn framfödt”. Flickan kvävdes under sömnen till döds då hon låg hos modern under natten åtta dagar efter födseln.

Rasmus Person, som redan 1709 varit dömd för lönskaläger, fick nu ”böta 20 Dr Smt och stå 2^{ne} Söndagars Kyrkioplickt”. Det ”lösa qwinfolket Ellna Jacobsdotter, som första gången af honom låtit sig häfda, [skulle] böta 20 Dr Smt och stå en Söndag Kyrkioplickt”. Hon skulle ”dessutom för det hon af någon vårdslöshet legat sitt barn till döds, med näpst beläggas” men häradsrätten tvekade om hur Ellna skulle straffas för detta eftersom ”Rasmus är både döf och dumb, ock Ellna ej wid fullt förstånd, derföre och ingendera kunnat lämnas at begå Herrans Heliga Nattward”.

Ärendet underställdes därför Kungliga Hovrätten som beslöt att ”dumba Hospitalshionet Rasmus Persson [som] åhr 1709 för lönskaläger plicktat ock andra resan sig med lijka brått försett, samt sådant med tecknande tillkiänna gifwit” skulle straffas med ”åtta par spö Tre slag af hwart paret, samt sittia en Söndag i Stocken utanför Hospitals Kyrkiodörren”. ”Qwinfolket Ellna Jacobsdotter befinnes wara fänogt och icke af fullt förstånd” och straffades för lönskaläger och för att hon av ovarsamhet kvävt sitt barn under sömnen med ”åtta par Ris Tre slag af Hwart paret samt sittja en Söndag i Stocken.” [Lh, F:2, 830]

Soldaten Olof Anderssons klagomål och uteslutning från hospitalet

Förre soldaten Olof Andersson var det hjon som enligt bevarade handlingar bråkade mest på 1690-talet. Han förorsakade genom sitt uppträdande ett tiotal skrivelser till biskopen och till guvernören. Han blev också utstött ur gemenskapen av de andra hjonen.

Olof Andersson kom 1696 till Lund tillsammans med sonen Andreas Tiliander som börjat studera vid universitet. Andreas försökte genom brev vid två tillfällen att få sin far intagen på hospitalet. Det andra brevet som var ställt till guvernören är odaterat men skrevs sannolikt hösten 1696 eller våren 1697:

”I anseende till den Höga Nåd mig Fattige *Studerande* person aldra Hugneligst ährteddes, tå iag förra gången in för Eders *Excellence* mig een underdånödmuik *Supplicant* för min gamble siuklige Fader infinna lät; Fördrister iag mig än vidare, af högsta Nöden förordsakat, in för Eders *Excellence* aldra underdånödmuikeligst framträda, och som iag efter allernådigste *Remission* och ödmuikaste ansökning af *Magistraten* förnummit rum Ledigt wara uthi *Hospitalet*, det och skrifteligit Eders *Excellence* aldraödmuikeligst *insinuerat* är, Böönfaller iag aldra underdånödmuikeligst, Eders *Excellence* af Högsta Nåde och Barmhertighet tächtes så i anseende till dess stora macht, som wår Usla fattigdom, Nådigst förhielpa min gamla siukliga Fader, han kunde på något sätt hulpen blifwa, i ty han af Krigsswårheter och ålderdoms swagheet sig aldeles intet förmår, och om han än förmåtte låta sig kringföras på landet, det han förr giordt, är det så strängt förbudt, att han får ingen som sig hielpa will, ej heller har iag det ringaste hwar med iag honom uppehålla kan, som iag aldeles, det mina *testimonia* uthwijsa, intet vidare har tillgå, än Hwad mig aff Christmilda menniskior gunstigt warder meddelt, och fruchtar iag, att deräst iag ingen Hielp och barmhertigheet till min gamble Fader, nådigst ährnå kan, hans skötsel mig ifrån mina *Studier*, dem iag een rund tijd, uthi största fattigdom idkat, afhindrar För den höga Nåd och Barmhertigheet mig här uthinnan Nådigst förund blifwer, skall iag aldrig underlåta med böön och förböner den högste Guden alla Wällgärningars rijke belönare upwachta, och förblifwer städse

Högwålborne Hr *General Lieutenantens* och *Gouverneurens*
Aller underdånödmuikaste Tienare och förbidiare
Andreas Tiliander” [Ld, FIIna:3, 30]

Till detta brev bifogades två intyg om Olof Anderssons tidigare uppförande i Växjö där han hade bott i fem år ”så länge hans son giordt sig här wid *Gymnasium capabel* till *Academiske Studier*”. Tidigare hade sonen gått i skola i Skara och då hade fadern bott på hospitalet där. Intygen som skrevs av två präster i Växjö var samstämmiga när det gällde Olofs goda uppförande.

”Altså som han här sig så mycket mig witterligt är, ährligen och wähl förhållit, och flitigt sine saligheets medel brukat, kan eller bör iag honom sitt ährliga *testimonium* icke allenast intet förwägra uthan fast heller den högdgunstige Läsaren och det H. Predikoämbetet så till all annor befördan som serdeles till sine Saligheets medels åtniutande tiensteliget recommenderad hafwa...”. [Ld, FIIna:3, 240]

Olof blev nu antagen vilket skedde i oktober 1697. Oenigheten mellan Olof och de andra hjonen verkar ha börjat omedelbart efter att han blev intagen. I oktober 1699 hade det gått så långt att hospitalsföreståndaren Per Tolsteen skrev ett brev till Biskopen där han klagade på Olofs uppförande:

”Högwyrdige Hr *Doctor Biskop* och *Procancellarie*.
HögEhrewyrdige och Höglärde Samptel: Herrar *Consistoriales*.

”Huruledes gl: *Soldaten* Oluf Andersson oachtadh alla dhe förmaningar som Eders Högwyrldighet Honom förestälte, och twert emot den ordning och anstalt som då gotfunnit blef, har eftter den tiden äfwen som tillförne warit mycket otidig och bullersam, föruthan någons wetskap och tillsägelse gådt uthur *Hospitalet* Hehla förflutne wekan legat borte och bönestunderne sampt predikningen försummat, det förohrsakas Eders Högwyrldighet och *Venerando Consistorio* iag tienstödmiukeln tillkenna gifwa, och derjempte af Hoosföllliande *Copier* föreställa Huru obetänkt Han utj *Gouvernementet i Malmö* ingifwit Hafwer. Och som han en så stoor argheet emoth Eders Högwyrldighets Faderlige och emoth Honom mycket millde uthlåtande wijsar och tillägger *Pastoren* och migh hårde beskyllningar som skulle wij Honom listeligen des rum ifrån bracht och under baren Himmel uthj 15 weckor uthkastadh, som är största osanning hwilket föruthan dagel: spott och efttertahl mig af Honom påbördas, iag nödsakat är att påtahla, på det sådane personer måge skönja att de lagen undergifne äro, och genom alt för stoor efterlåtenhet icke giöra en wane af at bruka sitt oweet och arga sinne. Fördenskull är min tienstödmiuka förfrågan Hwarest bemte: Olufs brott bör uhtagas och iag i anledning af Kyrkiolagen Häröfwer utslag söckia kan, antingen utj *Consistorio Ecclesiastico* eller för Stadsrätten. Afbijdar ett gunstigt Swar och förblifwer.

Eders Högwyrldighets och *Venerandi Consistorijj*
Lund d. 31 Oct 1699   Tienst ödmiuke tienare P. Tolsteen” [Ld, FIIna: 3, 240]

Som svar på dessa anklagelser skrev Olof ett brev till biskopen och ett till guvernören.

”Högwyrldige Herre Hr *Doctor* och *Biskop* nådgunstige Herre och mäktige befodrare.

Såsom iag fattige gamble och siuklige Soldat, medelst mine owänners falske stämplingar och såta ord, är worden utkastat uhr min säng utan all lag och rätt, och nu måst legat uti regn och köld öfwer 14 weckor, och törs icke gå uti byn att låna hus för omsäjelser [för det som sägs (om honom)] så fördristar iag mig än ytterligare Eders Faderlige högwyrldighet med desse få rader *incomodera*, aldraidmiukligast om bediande mig kunde allergunstigt eftterlåtet blifwa, att, emedan iag så länge warit utanföre, få wistas någonstädes utom Hospitalet, och dock gunstigt åtniuta den del som mig här tills af höga öfwerheten nådigst är förundt.

Ty det är mig ganska swårt att ligga i min swaghet bunden i den andra stufwan [den nya] ibland mina fiender, och Hwarken Präst eller Klåckare höra, och de friske med deras spåneråckar [spinnrockar] skola intränga sig in till sielfwa predikostället genom listiga stämplingar, der dock iag har klädt så mången blodig siorta, och fältslags beswärligheter utståt, som någon af dem androm besynnerligen de friske qwinfolken som intränga sig i högste rummen och willia hafwa mäst att säga [till om]. Om det skulle säjas att iag för någon förseelse skulle blifwa utkastat, så är det sannerl. eij wärt, utan hustru Annikas flitiga pådrifwande, att hon måtte få den sängen, utkastade mig, som Ehrewyrdige *Pastoren* Hr Ågren nogsamt wet att betyga, att hon honom offta med samma olikmätiga begäran öfwerlupet, men som han det eij kunde med godt samwet göra, uphörde hennes ansökning till hans afträdande, men strax der effter wan hon sitt nöije [fick hon sin önskan uppfyllt] genom *Pastorens* Hr Tullins tillgörande och iag som en hund utkastad, om det är rätt det gud och alla rättwise domare [vill]. Afwaktar här på itt gunstigt swar med det första, emedan kölden mig ute under baren himmel storligen ansätter, och förbliffr.

Högwyrdige Hr Biskopens Ödmiukaste tienare och förbidiare
Oluff Andersson” [Ld, FIIna:3, 250–260]

”Högwälborne Hr *Baron Gen: Lieutenant* och *Gouverneur*. Nådige Herre och Befordrare

Som iag gamble förlammade *Solldat* genom Högwälborne Hr *Gouverneurs Vellingks* Höga Nåde och gunstige befordran blef medelst min fattigdoms swaghet och ållderdom effter 20 Drs erläggande, delachtigh af *Hospitals tractementerna* uthi Lund d. 23 Octobr: 1697 och warder beklageligast af mina *Domesticis* swärligen med osanning och falska stämplingar så öfwerhoopat, att iag, sedan iag kom dijt, aldrig haftt någon roolig dag, ty de förbråt min swaghet och så falskeligen berycktat mig för Hr *Pastorn* och Borgmästaren at iag måst twenne gånger mista min tillslagne wekopenning, och nu legat uthkastat under baren himmel 15 weckor medelst itt par ächta folks olijkmätiga ansökning, Hwilka genom *Achabs* lusta och *Jesebels* [kung Achab i Israel och hans härsklustna drottning Jesebel. Gamla testamentet, Första Konungaboken, kap. 16, 18, 19 och 21, Andra Konungaboken kap. 9] stämplingar min förunte säng, der iag kunde höra både predikan och bön, genom Hr *Pastoris* och Hr Borgmästarens tillgörande, mig listeligen, uthan all skiählig orsak från bracht;

Så fördristar iag utj diupaste ödmiukhet för Eders *Excells*: med denna min ödmiuka *Suppliq* framträda, aldraödmiukaste bönfallande Eders *Excellence* tecktes af Högste nåde effterlåta mig, så frampt iag skall liggia ifrån bön och predikan, att wistas utom *Hospitalet*, och dock nådigst åtniuta den deel som mig af Höga öfwerheten aldranådigast förundt är Hwilken Nåd åtskillige *Hospitals* lemman röna, Hwilket iag ödmiukeligast af Högwyrdige Hr Biskoppen sampt de andra förnäma *Hospitals* förmän begiert, men de swarat sig derwid, uthan Eders *Excellences* tillåtelse intet göra kunna;

derföre beder iag aldraödmiukaste Eders *Excells*: tecktes mig swänka barn och förlammade *Solldat* på begierte sätt, ifrån en slik stridighet och förföllielse nådigst förhielpa, men om det eij står till att winna, anhåller iag ödmiukeligast Eders *Excellences* techtes beordra 2^{ne} Nämnen till att afhöra, hwaraf sådan förföllielse Henflyter, at mina wederparter, under rättwijst förhör, som fast mehra i ord och gerningar sig förset, och likwäll sittia alldeles onepste måste stillade blifwa, Hwilka pocka på sina tienster och Höga gynare och mig alldeles förtryckia, Afwackter itt nådigst swar och förblifwer

Eders *Excellences*. Ödmiukaste Tienare och förbidiare
Olof Andersson” [Ld, FIIna:3, 260–270]

Efter Olofs brev utsågs ett par personer, pastorerna Johan Ågrehn och Corfidtz Tuling, för att skriftligen sammanställa de synpunkter som Olof och de övriga hjonen hade på Olofs uppförande

”Olof Anderssons Klagomåhl

1 Säger Olof Andersson, at, då han aldräförst skohle inträda uti *Hospitalet*, mötte honom underwägen på gatan Gunnela Ohlasdotter ok til honom sålunda sade: dhe wille intet hafwa ehr i den stugan: neml. dhen gamla.

2 Berättar han, att, 3 dagar efter han inkommen war kom hans son Monsr *Tiliander* till Rådman Lars Tolsteen, ok måtte höra, huru dhe andre hade klagat öfr honom ok sagt, at de hade mist Fan ok fåt en diefwul igän.

3 Klagar han, at, Ao 98 wid Kyndermesse tiden kommo pänningar från landet till *Hospitalet* 3 resor i slag, ok ehuruwähl han borde först haft sin dehl deraf, medelst han hade brödet efter plägseden, fik han likwähl intet någondera gången.

4 Angifwer Olof Andersson på Gunnela Olofdotter att hon en söndag i fastan ok Påskdag trätade med Sören ok Jöns Mannesson ok Bengt Persson om betalning för bränwin, som de af henne upburit. Jämte det, at hon på den sista stora böndagen samma åhr skole haft sin Måg och två sina döttrar in till sig ok tracterat dem med öhl ok bränwin för[e] predikan, hwarpå de kifwade ok trätade, hwilket wardt nedtöstat.

5 Hade han denne Klagan på Gunnela, at, då han engång låg siuk af hufwudwärc, ok hon sat gent moth honom ok span på en rok, som illa lät och gnisslade bad han henne, at hon wille laga råkken, at han ikke så gnisslade, men fick dhetta til swars: will du icke höran, så gack ut. Ty öfwerheten har satt mig här, hwarpå han wardt anklagat hos Borgmästaren at han miste den wekas underhåll.

6 Säger han, at han äfwenwähl en annor gång miste sina Kostpänningar, allenast derföre, at han talade om Sörens Koster håll, skulle han hafwa för mycket.

7 At Engång wardt en träta emillan Jacob och Rigild då Olof Andersson hörde dessa ord af Rigild, har iag Morten, så har du lilla Gunnela /: hwarmed han förstår, som skulle de hålla olagl. med hwarandra /: hwar til Olof swarade: skal i äntln hafwa hwar sin. Sade Rigild: will I hafwa en med, så skaffa ehr henne siälf.

8 Tykker han illa wara, at det intet blef angifwit, huru såsom Rigild ok Agnetha slogos en söndags morgon i förstugan för predikning.

9 Klagar han deröfr, at han wardt förflöt utu den gamla stugan in i den nya.

10 Er han illa tilfreds dermed, at dhe andre *Hospitals* lämmar förebrå honom, det han skulle wara kastat utur *Hospitalet i Schara*.

De andre *Hospitals* lämmars Klagomåhl.

1 Hwad sig angår Gunnela Olofsdotters klagomåhl uppå Olof Andersson så säger hon, at Olof alltid warit elaker moht henne, öfwerhopat henne med oförswarliga skälsord, ok kallat henne en fältslanka ok trulkona, säger hennes man wara rymd med annat, at hon mehrendels hwar dag med gråtande tårar måst gå från sit säte.

2 Hwad Jacob widkommer, då när han, som han är wahn welat förmana Olof till Gudsfruktan ok skicklighet, har han förbannat honom ok önskat honom i diefwulens wäld, ok med flera otidigheter öfrfallit.

Allas enhälliga Klagomåhl

3 När Hospitals lämmarne engång gingo till Herrans Natward, /: undantagande Olof, som intet wille gå med, derfor, at, sade han, han kunne aldrig förlåta dem det de hade förtornat honom :/ så snart de woro komne ur Kyrkian sade han till dem: Sombliga gå til Herrans Natward ok stryka sig om munnen, hafwa likawist Fan utj hiertat.

4 Klaga de, at han kallar dem Pharisäer, löpare och Rännarefrillor, springemärrar, säger dem wara owärdiga Hospitals lämmar.

5 Klaga de, at han af förmåtenhet ofta sagt, at der behöfwdes för desse få, som är rätte Hospitals lämmar hwarken Förståndare, Präst elr Klokkare

6 Hade han smäligt [försmädligt] taal om Hr förståndaren ok Hr Tuliin, ok sade: att Fan hade fört Borgmästaren ok Prästen in på honom.

7 At han utlåtit sig förleden med swåra expressioner emoth dem. 1o sagt at han war kommen ibland Röfware. 2do at hade det ikke warit för hans sons skull, han skulle länge sedan gjort en olykka uppå dem ok han skall görat ännu, om han än skulle kläda 10 steege [avrättning och rådbråkning, varefter kroppsdelarna sattes upp på flera stegel/pålar]

8 In Summa alle samtl. Klaga grufwelig på honom, at de intet få wara til fredz för hans otidigheter, ok säga, at han alt för mycket ogudaktig är.

Att Hospitalslämmer sålunda på hwar andra bekänna och klaga attestera wij

Joh: Ågrehn

Cornif: Tuling” [Ld, FIIna:3, 270–290]

Det sista av de dokument som jag hittat i domkapitlets handlingar och som berör Olof Andersson är ett brev från guvernementet där man riktar skarp kritik mot hospitalets behandling av Olof och kräver en utredning.

”Ehreborne och Wällwijse Hr BorgMästare och Hospitals förståndare.

Af Hosgående, een uthj *Lunde Hospitals* Ao 1697 intagen fattig och uthgammell *Soldats* Här wid *Gouvernementet Insinuerade Suppliqve* Hafwer Borgmästaren af Hospitals förståndaren at förnimma Huru som han öfwer åtskilligt Honom tillfogat ofog sig beswärar. Och Såsom oförswarligt synes wara, där han således som utj *Suppliqven* berättas woro hanterat. Alltså wille Hr Borgmästaren och Hospitals förståndaren icke allenast fordernast [skyndsamt] sig deröfwer förklara uthan och låta Honom niuta det Honom, som een annan Hospitals Lem, eftter förordningen tillkomma kan och bör. Förblifwandes iag i öfrigt.

Borgmästaren och Hospitals förståndarens

Uthji Högwälborne Herr

Baron General Lieutenant

och *Gouverneurens* frånwaru

Malmö d. 27 Octobr: Ao 1699

Tienstwilligste

A Faltzburg” [Ld, FIIna:3, 290]

Guno Haskå

För fler uppgifter om Lunds hospital hänvisas till följande källor:

W. Berling. Lund.1879.

Fr. Carlsson. Gamla Lund. 1907.

Föreningen Gamla Lunds årsböcker:

1990. Annika André och Christina Högstedt. Kartornas Lund.

1998. Bengt Pamp. Från Gödelöv till Östen Undens gata.

2001. K. Arne Blom. Klosterstaden.

2017. Karl Arne Blom och Lars Welinder. Lund söderut.

Landsarkivet i Lund

Lunds hospital F

Domkapitlet i Lund FIIn

Lunds Släktforskarförening LSF

Org.nr: 802420-3997

E-post: info@lundsslaktforskarforening.se

Hemsida www.lundsslaktforskarforening.se

c/o Lars-Åke Sellberg, Husmansvägen 10, 227 38 Lund

Redaktör för Lundagenealogen: Eva von Rosen

Medlemsavgiften är 160 kr/år. Makar/sambos betalar 210 kr/år tillsammans.

Avgiften för personer bosatta utomlands är 200 kr/år.

För dem, som inte varit medlemmar tidigare och som anmäler sig efter 1/8, gäller halv avgift.

Medlemsavgiften sätts in på pg 498 4745-2.

Glöm inte att ange namn, adress och för vilket år avgiften gäller.

De medlemmar som så önskar, kan förutom namn och adress även ange en mailadress. Då detta enligt GDPR är en icke verksamhetskritisk uppgift, så krävs ett aktivt medgivande från medlemmen, att LSF får lagra mailadressen. LSF tolkar en angiven mailadress som ett sådant medgivande. LSF uppdaterar sin sändlista för Nyhetsbrev med den anmälda mailadressen.

Lunds Släktforskarförenings hantering av medlemsuppgifter är anpassade till kraven i Dataskyddsförordningen (GDPR). Detta finns beskrivet på hemsidan under rubriken "Om LSF".

Program hösten 2020

Höstens träffar och föredrag kommer att genomföras som digitala möten i Zoom. Alla eventuella förändringar i programmet kommer vi att meddela både på föreningens hemsida och i nyhetsbrev via e-post till dem, som har anmält en e-postadress för nyhetsbrev till föreningen.

Torsdagen den 15 oktober kl. 19:00 Digitalt medlemsmöte i Zoom.

Introduktionsmöte för att föreningens medlemmar ska kunna bekanta sig med verktyget. Se artikeln **Anslutning till våra digitala medlemsmöten.**

Torsdagen den 12 november kl. 19.00 Digitalt medlemsmöte i Zoom

Föredrag av Bo Nordenfors med rubriken **Emigrantforska.**

Måste jag använda betaldata-baser? Finns det några genvägar? Tips och tricks för den vetgirige.

Lördagen den 14 november kl. 10:00 Digitalt program

Arkivens dag med temat **Svart på vitt.**

För information om programmet se Arkivcentrums hemsida: <http://arkivcentrumsyd.se>

Torsdagen den 3 december kl. 19.00 Digitalt medlemsmöte i Zoom

Släktforskarkafé med Magnus Hellblom. DNA-inriktning

Välkomna

Programmet i samarbete med Sensus Studieförbund.

